Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

26. juuli 2017*

Apellatsioonkaebus – Ühine välis- ja julgeolekupoliitika – Terrorismivastane võitlus – Teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud piiravad meetmed – Rahaliste vahendite külmutamine – Ühine seisukoht 2001/931/ÜVJP – Artikli 1 lõiked 4 ja 6 – Määrus (EÜ) nr 2580/2001 – Artikli 2 lõige 3 – Organisatsiooni jätmine terroriaktides osalevate isikute, rühmituste ja üksuste loetellu – Tingimused – Rahaliste vahendite külmutamise otsuste faktiline alus – Pädeva asutuse otsus – Põhjendamiskohustus

Kohtuasjas C-79/15 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 20. veebruaril 2015 esitatud apellatsioonkaebus,

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: B. Driessen, G. Étienne ja M. Bishop,

apellant,

keda toetab:

Prantsuse Vabariik, esindajad: D. Colas, F. Fize ja G. de Bergues,

menetlusse astuja apellatsioonimenetluses,

teised menetlusosalised:

Hamas, asukoht Doha (Katar), esindaja: advokaat L. Glock,

hageja esimeses kohtuastmes,

Euroopa Komisjon, esindajad: F. Castillo de la Torre, M. Konstantinidis ja R. Tricot,

menetlusse astuja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident A. Tizzano, kodade presidendid L. Bay Larsen, T. von Danwitz (ettekandja), J. L. da Cruz Vilaça ja M. Vilaras, kohtunikud J. Malenovský, E. Levits, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. Vajda, S. Rodin, F. Biltgen, K. Jürimäe ja C. Lycourgos,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik V. Giacobbo-Peyronnel,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

arvestades kirjalikus menetluses ja 3. mai 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 22. septembri 2016. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Liidu Nõukogu palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 17. detsembri 2014. aasta otsuse Hamas *vs*. nõukogu (T-400/10, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2014:1095), millega Üldkohus tühistas:

– nõukogu 12. juuli 2010. aasta otsuse 2010/386/ÜVJP (ELT 2010, L 178, lk 28), nõukogu 31. jaanuari 2011. aasta otsuse 2011/70/ÜVJP (ELT 2011, L 28, lk 57), nõukogu 18. juuli 2011. aasta otsuse 2011/430/ÜVJP (ELT 2011, L 188, lk 47), millega ajakohastatakse loetelu isikutest, rühmitustest ja üksustest, kelle suhtes kohaldatakse ühise seisukoha 2001/931/ÜVJP (terrorismivastaste erimeetmete rakendamise kohta) artikleid 2, 3 ja 4, nõukogu 22. detsembri 2011. aasta otsuse 2011/872/ÜVJP (ELT 2011, L 343, lk 54), nõukogu 25. juuni 2012. aasta otsuse 2012/333/ÜVJP (ELT 2012, L 165, lk 72), nõukogu 10. detsembri 2012. aasta otsuse 2012/765/ÜVJP (ELT 2012, L 337, lk 50), nõukogu 25. juuli 2013. aasta otsuse 2013/395/ÜVJP (ELT 2013, L 201, lk 57), nõukogu 10. veebruari 2014. aasta otsuse 2014/72/ÜVJP (ELT 2014, L 40, lk 56) ja nõukogu 22. juuli 2014. aasta otsuse 2014/483/ÜVJP (ELT 2014, L 217, lk 35), millega ajakohastatakse ja muudetakse loetelu isikutest, rühmitustest ja üksustest, kelle suhtes kohaldatakse ühise seisukoha 2001/931/ÜVJP (terrorismivastaste erimeetmete rakendamise kohta) artikleid 2, 3 ja 4, ning millega tunnistatakse kehtetuks vastavalt otsused 2011/430, 2011/872, 2012/333, 2012/765, 2013/395 ja 2014/72;

– nõukogu 12. juuli 2010. aasta rakendusmääruse (EL) nr 610/2010 (ELT 2010, L 178, lk 1), nõukogu 31. jaanuari 2011. aasta rakendusmääruse (EL) nr 83/2011(ELT 2011, L 28, lk 14), nõukogu 18. juuli 2011. aasta rakendusmääruse (EL) nr 687/2011 (ELT 2011, L 188, lk 2), nõukogu 22. detsembri 2011. aasta rakendusmääruse (EL) nr 1375/2011 (ELT 2011, L 343, lk 10), nõukogu 25. juuni 2012. aasta rakendusmääruse (EL) nr 542/2012 (ELT 2012, L 165, lk 12), nõukogu 10. detsembri 2012. aasta rakendusmääruse (EL) nr 1169/2012 (ELT 2012, L 337, lk 2), nõukogu 25. juuli 2013. aasta rakendusmääruse (EL) nr 714/2013 (ELT 2013, L 201, lk 10), nõukogu 10. veebruari 2014. aasta rakendusmääruse (EL) nr 125/2014 (ELT 2014, L 40, lk 9) ja nõukogu 22. juuli 2014. aasta rakendusmääruse (EL) nr 790/2014 (ELT 2014, L 217, lk 1), millega rakendatakse määruse (EÜ) nr 2580/2001 (teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangute kohta terrorismivastaseks võitluseks) artikli 2 lõiget 3 ning millega tunnistatakse kehtetuks vastavalt rakendusmäärused (EL) nr 1285/2009, nr 610/2010, nr 83/2011, nr 687/2011, nr 1375/2011, nr 542/2012, nr 1169/2012, nr 714/2013 ja nr 125/2014,

(edaspidi koos „vaidlusalused aktid“), Hamasi, sealhulgas Hamas-Izz al-Din al-Qassemi (edaspidi „Hamas“) puudutavas osas.

Õiguslik raamistik

Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Julgeolekunõukogu resolutsioon 1373 (2001)

2 ÜRO Julgeolekunõukogu võttis 28. septembril 2001 vastu resolutsiooni 1373 (2001), millega nähakse ette ulatuslik strateegia terrorismi vastu võitlemiseks ja eeskätt terrorismi rahastamise tõkestamiseks. Selle resolutsiooni punkti 1 alapunkt c sätestab muu hulgas, et kõik riigid peavad viivitamata külmutama rahalised vahendid ja muud finantsvarad või majandusressursid, mis kuuluvad isikutele,

kes panevad või üritavad toime panna terroriakte, aitavad kaasa terroriaktide toimepanemisele või osalevad selles; üksustele, mis kuuluvad sellistele isikutele või on nende kontrolli all, ning isikutele või üksustele, kes tegutsevad selliste isikute või üksuste nimel või nende juhendamisel.

3 Resolutsioon ei kehtesta loetelu isikutest, kelle suhtes neid piiravaid meetmeid tuleb kohaldada.

Liidu õigus

Ühine seisukoht 2001/931/ÜVJP

4 Resolutsiooni 1373 (2001) rakendamiseks võttis nõukogu 27. detsembril 2001 vastu ühise seisukoha 2001/931/ÜVJP terrorismivastaste erimeetmete rakendamise kohta (EÜT 2001, L 344, lk 93; ELT eriväljaanne 18/01, lk 217).

5 Ühise seisukoha artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesolevat ühist seisukohta kohaldatakse järgmiste artiklite kohaselt isikute, rühmituste ja üksuste suhtes, kes osalevad terroriaktides ja on loetletud lisas.

[…]

4. Lisas sisalduv loend koostatakse asjakohases toimikus sisalduvate täpsete andmete või tõendite põhjal, millest nähtub, et pädev asutus on asjaomaste isikute, rühmituste või üksuste suhtes teinud otsuse, olenemata sellest, kas see käsitleb arvestatavate ja usaldusväärsete tõendite või vihjete põhjal terroriakti uurimise algatamist, terroriakti eest vastutuselevõtmist, sellise akti toimepaneku katset, selles osalemist või sellele kaasaaitamist või mõnes sellises aktis süüdimõistmist. Loendisse võib arvata isikuid, rühmitusi ja üksusi, kelle ÜRO Julgeolekunõukogu on tunnistanud terrorismiga seotuks ja kellele ta on määranud sanktsioone.

Käesoleva lõike kohaldamisel tähendab „pädev asutus“ kohtuorganit või kui kohtuorganitel ei ole käesoleva lõikega hõlmatud valdkonnas pädevust, kõnealuses valdkonnas samaväärset pädevat asutust.

[…]

6. Lisa loendis sisalduvate isikute ja üksuste nimed vaadatakse korrapäraselt ja vähemalt iga kuue kuu tagant läbi, tagamaks, et nende hoidmine loendis on põhjendatud.“

Määrus (EÜ) nr 2580/2001

6 Leides, et ühises seisukohas 2001/931 kirjeldatud meetmete ühenduse tasandil rakendamiseks on vaja määrust, võttis nõukogu vastu 27. detsembri 2001. aasta määruse (EÜ) nr 2580/2001 teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangute kohta terrorismivastaseks võitluseks (EÜT 2001, L 344, lk 70; ELT eriväljaanne 18/01, lk 207).

7 Määruse artikkel 2 näeb ette:

„1. Välja arvatud artiklite 5 ja 6 kohaselt lubatud juhtudel:

a) külmutatakse kõik lõikes 3 nimetatud loetelus sisalduvatele füüsilistele või juriidilistele isikutele, rühmitustele või üksustele kuuluvad või nende omanduses või valduses olevad rahalised vahendid, muud finantsvarad ja majandusressursid;

b) rahalisi vahendeid, muid finantsvarasid ega majandusressursse ei anta otseselt ega kaudselt lõikes 3 nimetatud loetelus sisalduvate füüsiliste või juriidiliste isikute, rühmituste või üksuste käsutusse ega nende toetuseks.

2. Välja arvatud artiklite 5 ja 6 kohaselt lubatud juhtudel, keelatakse finantsteenuste osutamine lõikes 3 nimetatud loetelus sisalduvatele füüsilistele või juriidilistele isikutele, rühmitustele või üksustele või nende toetuseks.

3. Nõukogu koostab, vaatab läbi ja muudab ühehäälselt nende isikute, rühmituste ja üksuste loetelu, kelle suhtes käesolevat määrust kohaldatakse, kooskõlas ühisseisukoha 2001/931/ÜVJP artikli 1 lõigetes 4, 5 ja 6 ettenähtud sätetega; loetelusse kuuluvad:

i) füüsilised isikud, kes panevad toime või üritavad toime panna terroriakte või kes osalevad terroriaktide toimepanekus või aitavad kaasa nende toimepanekule;

ii) juriidilised isikud, rühmitused või üksused, kes panevad toime või üritavad toime panna terroriakte või kes osalevad terroriaktide toimepanekus või aitavad kaasa nende toimepanekule;

iii) juriidilised isikud, rühmitused või üksused, kes kuuluvad ühele või mitmele punktides i ja ii nimetatud füüsilisele või juriidilisele isikule, rühmitusele või üksusele või on nende kontrolli all, või

iv) füüsilised või juriidilised isikud, rühmitused või üksused, kes tegutsevad ühe või mitme punktides i ja ii nimetatud füüsilise või juriidilise isiku, rühmituse või üksuse nimel või juhtimisel.“

Vaidluse taust ja vaidlusalused aktid

8 Nõukogu võttis 27. detsembril 2001 vastu ühise seisukoha 2001/931, määruse nr 2580/2001 ja otsuse 2001/927/EÜ, millega kehtestatakse määruse nr 2580/2001 artikli 2 lõikes 3 ette nähtud loetelu (edaspidi „vaidlusalune loetelu“) (EÜT 2001, L 344, lk 83). Hamas oli kantud ühisele seisukohale 2001/931 ja otsusele 2001/927 lisatud loetellu.

9 Nõukogu hilisemate aktidega, eeskätt vaidlusaluste aktidega jäeti Hamas sellesse loetellu.

10 Nende aktide kohta käivates põhjendustes kirjeldas nõukogu Hamasi kui terroristlikku rühmitust ja tõi esile rea terroriakte, mida Hamas oli alates 2005. aastast väidetavalt toime pannud. Lisaks mainis nõukogu ühte 2001. aastal vastu võetud Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi otsust ning kahte samal aastal vastu võetud Ameerika Ühendriikide asutuste otsust. Ühendkuningriigi otsus on Secretary of State for the Home Department’i (siseminister) otsus keelustada Hamas, keda peeti terroriaktides osalevaks organisatsiooniks. Ühendriikide asutuste otsusteks on valitsuse otsus, millega määratleti Hamas välismaise terroriorganisatsioonina vastavalt Ameerika Ühendriikide sisserände ja kodakondsuse seaduse (US Immigration and Nationality Act) jaotisele 219, ning otsus, millega määratleti Hamas eriti ohtliku ülemaailmse terroriorganisatsioonina vastavalt presidendi dekreedile 13224 (edaspidi koos „USA asutuste otsused“). Nõukogu märkis Ühendkuningriigi otsuse kohta, et riigisisene valitsuskomisjon vaatab seda korrapäraselt läbi, ning USA asutuste otsuste kohta, et nende üle on võimalik teostada haldus- ja kohtulikku kontrolli, ning leidis seejärel, et need otsused on vastu võetud pädevate asutuste poolt ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõike 4 tähenduses. Lõpuks tõdes nõukogu, et mainitud otsused on jätkuvalt jõus, ning leidis, et põhjused, mis õigustasid Hamasi kandmist vaidlusalusesse loetellu, kehtivad endiselt.

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

11 Hamas esitas otsuse 2010/386 ja rakendusmääruse nr 610/2010 tühistamiseks hagi, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 12. septembril 2010. Kuna need aktid tunnistati kehtetuks ja asendati üksteise järel nõukogu 2011. aasta jaanuari-, juuli- ja detsembrikuu aktidega, 2012. aasta juuni- ja detsembrikuu aktidega, 2013. aasta juulikuu aktidega ning 2014. aasta veebruari- ja juulikuu aktidega, mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 1, muutis Hamas järk-järgult oma algseid nõudeid nii, et tema hagi oleks suunatud ka hilisemate aktide tühistamisele teda puudutavas osas.

12 Käesoleva kohtuotsuse punktis 1 mainitud nõukogu 2010. aasta juulikuu ja 2011. aasta jaanuarikuu aktide tühistamise nõude põhjendamiseks esitas Hamas neli väidet, mis vastavalt käsitlesid kaitseõiguste rikkumist, ilmselget hindamisviga, omandiõiguse rikkumist ja põhjendamiskohustuse rikkumist. Käesoleva kohtuotsuse punktis 1 mainitud ja nõukogu poolt 2011. aasta juulikuust kuni 2014. aasta juulikuuni vastu võetud aktide (edaspidi koos „2011. aasta juulikuust 2014. aasta juulikuuni vastu võetud nõukogu aktid“) tühistamise nõude põhjendamiseks esitas Hamas kaheksa väidet, mis vastavalt käsitlesid ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõike 4 rikkumist, faktilistes asjaoludes eksimist, väära hinnangu andmist sellele, kas tegemist on terrorirühmitusega, „aja möödumise tagajärjel“ olukorra muutumise ebapiisavat arvessevõtmist, mittesekkumise põhimõtte rikkumist, põhjendamiskohustuse rikkumist, kaitseõiguste ja õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele rikkumist ning omandiõiguse rikkumist.

13 Üldkohus nõustus neljanda ja kuuenda väitega, mis olid suunatud 2011. aasta juulikuust 2014. aasta juulikuuni vastu võetud nõukogu aktide vastu, ning sellest tulenevalt tühistas vaidlusalused aktid Hamasi puudutavas osas.

Poolte nõuded

14 Nõukogu palub Euroopa Kohtul:

— tühistada vaidlustatud kohtuotsus;

— teha lõplik otsus apellatsioonkaebuse esemeks olevates küsimustes ja

— mõista Hamasilt välja nõukogu kohtukulud esimeses kohtuastmes ja käesolevas apellatsioonimenetluses.

15 Hamas palub Euroopa Kohtul jätta apellatsioonkaebus rahuldamata. Teise võimalusena, juhul kui Euroopa Kohus peaks tegema lõpliku otsuse apellatsioonkaebuse esemeks olevates küsimustes, jääb Hamas kõigi oma väidete ja nõuete juurde, mida ta Üldkohtu menetluses esitas. Samuti palub ta mõista nõukogult välja Hamasi kohtukulud esimeses kohtuastmes ja käesolevas apellatsioonimenetluses.

16 Euroopa Komisjon astub menetlusse nõukogu apellatsioonkaebuses esitatud nõuete toetamiseks.

17 Prantsuse Vabariik palub Euroopa Kohtul tühistada vaidlustatud kohtuotsus, teha lõplik otsus apellatsioonkaebuse esemeks olevates küsimustes ja jätta Hamasi hagi rahuldamata.

Apellatsioonkaebus

Esimene väide

Poolte argumendid

18 Oma esimeses väites, mis puudutab eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punkte 101, 103, 109–111, 121, 125–127 ja 141, väidab nõukogu esiteks, et see kohtuotsus lähtub väärast eeldusest, et nõukogu peab Hamasi vaidlusalusesse loetellu jätmiseks esitama pidevalt uusi põhjusi. Kuna Hamasi esmakordse loetellu kandmise aluseks olnud siseriiklikke otsuseid ei ole tühistatud ega kehtetuks tunnistatud ning puuduvad muud asjaolud, mis võiksid tingida Hamasi loetelust kustutamise, siis oli nõukogul enda arvates õigus jätta Hamas vaidlusalusesse loetellu vaid selliste siseriiklike otsuste põhjal, mis olid tema esmakordse loetellu kandmise aluseks.

19 Teiseks väidab nõukogu, et Üldkohtul ei olnud õigus, kui ta ei pidanud lubatavaks kasutada korrapäraste läbivaatamiste puhul avalikest allikatest pärit teavet. Nõukogu leiab, et tal peab sellisel puhul olema võimalus kasutada muud teavet kui siseriiklikud otsused, kuna paljudel juhtudel ei ole pärast isiku või üksuse esmakordset vaidlusalusesse loetellu kandmist tehtud ühtegi siseriiklikku otsust. Üldkohtu põhjenduskäik on vastuolus terrorismivastase võitluse eesmärgiga, mida taotleb ühine seisukoht 2001/931.

20 Komisjon ja Prantsuse Vabariik astuvad menetlusse nõukogu argumentide toetamiseks ning rõhutavad eelkõige seda, et ühine seisukoht 2001/931 teeb vahet esiteks üksuse esmakordsel vaidlusalusesse loetellu kandmisel, mis on ette nähtud ühise seisukoha artikli 1 lõikes 4, ja teiseks hilisematel läbivaatamistel, mis on ette nähtud artikli 1 lõikes 6.

21 Seevastu Hamasi arvates väidab nõukogu alusetult, et Hamasi jätmine vaidlusalusesse loetellu võis toimuda vaid selliste siseriiklike otsuste põhjal, mis olid tema esmakordse loetellu kandmise aluseks. Nõukogu väide, et Üldkohtul ei olnud õigus, kui ta ei pidanud lubatavaks kasutada avalikest allikatest pärit teavet, on vastuolus ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõikega 4, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Kohus 15. novembri 2012. aasta kohtuotsuses Al-Aqsa *vs.* nõukogu ja Madalmaad *vs.* Al-Aqsa (C-539/10 P ja C-550/10 P, EU:C:2012:711) ja mille kohaselt on puudutatud isikute ja üksuste kaitse tagamiseks ning Euroopa Liidu oma uurimisvahendite puudumist arvestades nõutav, et liidu poolt võetud piiravad meetmed põhineksid pädevate siseriiklike asutuste otsustes tegelikult analüüsitud ja kinnitatud asjaoludel. Arvestades piiravate meetmete raskeid tagajärgi puudutatud isikutele ja üksustele, laieneb see nõue ka ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõikes 6 ette nähtud läbivaatamistele.

22 Probleem pädevate siseriiklike asutuste uute otsuste saamisel pärast Hamasi keelustamist Ühendkuningriigis ja tema rahaliste vahendite külmutamist USA asutuste poolt ei muuda küsitavaks nõukogu kohustust tugineda üksnes sellistele faktidele, mida need asutused on hinnanud. Pealegi saab selle probleemi lahendada nii, et vajadusel palutakse pädeval siseriiklikul asutusel võtta seisukoht konkreetse faktilise asjaolu kohta, mis võib kujutada endast terroriakti.

Euroopa Kohtu hinnang

23 Apellatsioonkaebuse esimene väide käsitleb tingimusi, millal võib nõukogu isiku või üksuse vaidlusalusesse loetellu kandmise läbivaatamisel, mida ta on ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõike 6 alusel kohustatud tegema, jätta selle isiku või üksuse vaidlusalusesse loetellu. Nende tingimuste kindlaksmääramiseks on vaja tõlgendada ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõiget 6, võttes eelkõige arvesse selle seost artikli 1 lõikega 4, mis käsitleb puudutatud isiku või üksuse esmakordse loetellu kandmise tingimusi.

24 Rahaliste vahendite külmutamise kohta esimest korda tehtavate otsustega seoses on Euroopa Kohus otsustanud, et ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõike 4 sõnastus viitab siseriikliku asutuse tehtud otsusele, kui ta nõuab asjakohases toimikus sisalduvate täpsete andmete või tõendite olemasolu, millest nähtub, et selline otsus on tehtud. Selle nõude eesmärk on tagada, et kuivõrd liidul puuduvad vahendid, et ise uurida, kas isik või üksus osaleb terroriaktides, võetakse isiku või üksuse esmakordset vaidlusalusesse loetellu kandmist käsitlev nõukogu otsus vastu piisaval faktilisel alusel, mis võimaldab nõukogul tuvastada ohu olemasolu, et takistavate meetmete võtmata jätmisel jätkab isik või üksus terroristlikus tegevuses osalemist (vt selle kohta kohtuotsus, 15.11.2012, Al-Aqsa *vs.* nõukogu ja Madalmaad *vs.* Al-Aqsa, C-539/10 P ja C-550/10 P, EU:C:2012:711, punktid 69, 79 ja 81).

25 Mis puudutab aga hilisemaid rahaliste vahendite külmutamise otsuseid, siis Euroopa Kohtu praktikast nähtuvalt on isiku või üksuse vaidlusalusesse loetellu jätmise küsimuse uurimisel olulise tähtsusega see, kas pärast isiku või üksuse loetellu kandmist või loetelu viimast läbivaatamist on faktilised asjaolud muutunud nii, et nende alusel ei saa enam teha sama järeldust kõnealuse isiku või üksuse osalemise kohta terroristlikus tegevuses (kohtuotsus, 15.11.2012, Al-Aqsa *vs.* nõukogu ja Madalmaad *vs.* Al-Aqsa, C-539/10 P ja C-550/10 P, EU:C:2012:711, punkt 82).

26 Üldkohus leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 101 ja 125, et vaidlusaluste aktide kohta käivates põhjendustes sisalduval loetelul terroriaktidest, mida Hamas on alates 2005. aastast väidetavalt toime pannud, oli määrav roll selles, et nõukogu otsustas jätkata Hamasi rahaliste vahendite külmutamist. Vaidlustatud kohtuotsuse punktides 110 ja 127 otsustas Üldkohus, et kui nõukogu lisab ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõike 6 kohase läbivaatamise käigus põhjendustesse viited uutele terroriaktidele, peavad need olema kontrollitud ja pädev asutus peab olema teinud selle kohta siseriikliku otsuse. Üldkohus tõdes vaidlustatud kohtuotsuse punktides 109 ja 131, et väidetes terroriaktide kohta, mida Hamas on alates 2005. aastast toime pannud, ei tuginenud nõukogu mitte sellistele otsustele, vaid ajakirjandusest ja internetist hangitud teabele, mistõttu Üldkohus tühistas vaidlusalused aktid.

– Esimese väite esimene osa

27 Nõukogu väidab oma esimese väite esimeses osas, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis, et nõukogu peab korrapäraselt esitama uusi põhjusi Hamasi vaidlusalusesse loetellu jätmiseks ega või juhul, kui puuduvad asjaolud, mis võiksid tingida Hamasi loetelust kustutamise, jätta teda sellesse loetellu vaid selliste siseriiklike otsuste põhjal, mis olid tema esmakordse loetellu kandmise aluseks.

28 Nagu nähtub eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktist 119, leidis Üldkohus vähemalt kaudselt, et Ühendkuningriigi otsus ja/või USA asutuste otsused ei olnud üksinda piisavaks aluseks Hamasi jätmisele vaidlusalusesse loetellu.

29 Seoses sellega tuleb meenutada, et käesoleva kohtuotsuse punktis 25 viidatud kohtupraktikast nähtub, et ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõike 6 kohasel läbivaatamisel võib nõukogu jätta isiku või üksuse vaidlusalusesse loetellu, kui ta jõuab järeldusele, et on jätkuvalt oht, et isik või üksus osaleb terroristlikus tegevuses, mis tingis tema esmakordse loetellu kandmise. Isiku või üksuse vaidlusalusesse loetellu jätmine tähendab seega sisuliselt esmakordse loetellu kandmise pikendamist.

30 Kontrollimisel, kas esineb jätkuvalt oht, et isik või üksus osaleb terroristlikus tegevuses, tuleb võtta nõuetekohaselt arvesse seda, mis on saanud isiku või üksuse vaidlusalusesse loetellu esmakordse kandmise aluseks olnud siseriiklikust otsusest, eelkõige kui see siseriiklik otsus on tühistatud või kehtetuks tunnistatud uute asjaolude või tõendite ilmnemise tõttu või pädeva siseriikliku asutuse hinnangu muutumise tõttu.

31 Käesoleval juhul kerkib aga üles küsimus, kas esmakordse vaidlusalusesse loetellu kandmise aluseks olnud siseriikliku otsuse jätkuv kehtimine võib iseenesest olla piisav, et jätta isik või üksus sellesse loetellu.

32 Kui aja möödumist ja asjaolude muutumist arvestades ei võimalda ainuüksi asjaolu, et esmakordse loetellu kandmise aluseks olnud siseriiklik otsus on jätkuvalt kehtiv, enam järeldada, et on endiselt oht, et isik või üksus osaleb terroristlikus tegevuses, siis on nõukogu kohustatud selle isiku või üksuse loetellu jätmist põhjendama ajakohastatud hinnangust lähtuvalt, võttes arvesse uuemaid faktilisi asjaolusid, millest nähtub, et selline oht on endiselt olemas (vt analoogia alusel kohtuotsus, 18.7.2013, komisjon jt *vs*. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punkt 156).

33 Hamasi esmakordse vaidlusalusesse loetellu kandmise aluseks olnud siseriiklike otsuste tegemisest kuni esmakordse loetellu kandmiseni 2001. aastal ja vaidlusaluste aktide vastuvõtmiseni 2010.–2014. aastal möödus palju aega. Seetõttu oli nõukogu kohustatud põhjendama Hamasi loetellu jätmist hilisemate asjaoludega, millest nähtuks, et on endiselt oht, et Hamas osaleb terroristlikus tegevuses. Sellest järeldub, et vastupidi nõukogu väidetule ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui ta vähemalt kaudselt leidis, et USA asutuste otsused ja/või Ühendkuningriigi otsus ei olnud üksinda piisavaks aluseks, et vaidlusaluseid akte põhjendada.

34 Apellatsioonkaebuse esimese väite esimene osa tuleb seetõttu tagasi lükata.

– *Esimese väite teine osa*

35 Apellatsioonkaebuse esimese väite teise osaga seoses väidab nõukogu, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 109, 110, 125–127 ja 141, et isiku või üksuse jätmisel vaidlusalusesse loetellu pidi nõukogu lähtuma üksnes asjaoludest, mis olid ära toodud pädevate asutuste siseriiklikes otsustes, ning et nõukogu rikkus nii ühise seisukoha 2001/931 artiklit 1 kui ka põhjendamiskohustust, kui ta tugines ajakirjandusest ja internetist hangitud teabele.

36 Esiteks, mis puudutab ühise seisukoha 2001/931 artiklit 1, siis olgu kõigepealt meenutatud, et see artikkel teeb vahet esiteks isiku või üksuse esmakordsel vaidlusalusesse loetellu kandmisel, mida on käsitletud selle artikli lõikes 4, ja teiseks loetellu juba kantud isiku või üksuse jätmisel sellesse loetellu, mida on käsitletud lõikes 6.

37 Ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõike 4 kohaselt eeldab isiku või üksuse esmakordne vaidlusalusesse loetellu kandmine pädeva asutuse siseriikliku otsuse või ÜRO Julgeolekunõukogu sanktsiooniotsuse olemasolu.

38 Sellist tingimust ei näe aga ette ühise seisukoha artikli 1 lõige 6, mille kohaselt „[l]isa loendis sisalduvate isikute ja üksuste nimed vaadatakse korrapäraselt ja vähemalt iga kuue kuu tagant läbi, tagamaks, et nende hoidmine loendis on põhjendatud“.

39 Niisugust vahetegemist selgitab käesoleva kohtuotsuse punktis 29 mainitud tõik, et isiku või üksuse jätmine rahaliste vahendite külmutamise loetellu tähendab sisuliselt esmakordse loetellu kandmise pikendamist ja eeldab seetõttu jätkuvat ohtu, et isik või üksus osaleb terroristlikus tegevuses, nagu nõukogu oli esmakordse loetellu kandmise aluseks olnud siseriikliku otsuse põhjal algselt tuvastanud.

40 Kuigi ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõige 6 nõuab, et nõukogu korraldaks vähemalt iga kuue kuu tagant „läbivaatamise“, tagamaks, et pädeva asutuse tehtud siseriikliku otsuse alusel juba loetellu kantud isiku või üksuse „hoidmine“ selles loetelus on põhjendatud, ei nõua see säte siiski, et iga uut tõendit, millele nõukogu tugineb, et põhjendada isiku või üksuse jätmist vaidlusalusesse loetellu, oleks käsitletud siseriiklikus otsuses, mille pädev asutus on teinud hiljem kui otsuse, mis oli aluseks esmakordsele loetellu kandmisele. Seda nõudes laiendas Üldkohus pädeva asutuse otsuse olemasolu

tingimust, mis on sätestatud ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõikes 4 vaid seoses isiku või üksuse esmakordse loetellu kandmisega, ka läbivaatamistele, mida tuleb nõukogul ühise seisukoha artikli 1 lõike 6 alusel teha. Sellega eiras Üldkohus erinevust isiku või üksuse esmakordse vaidlusalusesse loetellu kandmise otsuse ja isiku või üksuse loetellu jätmist käsitleva hilisema otsuse vahel.

41 Veel tuleb tõdeda, et ühise seisukoha 2001/931 artiklile 1 antud Üldkohtu tõlgendus lähtub vähemalt kaudselt seisukohast, et pädevad siseriiklikud asutused teevad korrapäraselt otsuseid, mis võivad olla aluseks läbivaatamistele, mida nõukogul tuleb ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõike 6 alusel teha, või et nõukogul on võimalik vajadusel paluda pädevaid asutusi sellised otsused teha.

42 Liidu õigus ei anna aga niisuguseks seisukohaks mingit alust.

43 Seoses sellega olgu esiteks täpsustatud, et asjaolu, et liikmesriigid teavitavad nõukogu oma pädevate asutuste tehtud otsustest ja edastavad need otsused nõukogule, ei tähenda seda, et nimetatud asutused oleksid kohustatud tegema korrapäraselt või vähemalt vajaduse korral otsuseid, mis võiksid olla läbivaatamiste aluseks.

44 Teiseks, ELL artikli 4 lõikes 3 sätestatud lojaalse koostöö põhimõte ei võimalda juhul, kui ühise seisukohaga 2001/931 ette nähtud piiravate meetmete süsteemis puudub konkreetne alus, nõukogul kohustada liikmesriikide pädevaid asutusi tegema vajadusel siseriiklikke otsuseid, mis võiksid olla aluseks läbivaatamistele, mida nõukogul tuleb ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 lõike 6 alusel teha.

45 Vastupidi – tuleb tõdeda, et see süsteem ei näe ette mehhanismi, mis võimaldaks nõukogul vajaduse korral saada pärast isiku või üksuse esmakordset vaidlusalusesse loetellu kandmist tehtud siseriiklikke otsuseid, et korraldada läbivaatamisi, mida tal tuleb ühise seisukoha artikli 1 lõike 6 alusel teha ja mille raames peab ta kontrollima, kas on endiselt oht, et isik või üksus osaleb terroristlikus tegevuses. Niisuguse mehhanismi puudumisel ei saa järeldada, et see süsteem nõuaks nõukogult kõnealuste läbivaatamiste tegemist üksnes siseriiklike otsuste põhjal, mis piiraks põhjendamatult nõukogu käsutuses selleks olevaid vahendeid.

46 Lõpetuseks olgu tõdetud, et vastupidi sellele, mida leiab Üldkohus eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktis 110, ei ole tema tõlgendus ühise seisukoha 2001/931 artiklile 1 põhjendatav ka vajadusega kaitsta puudutatud isikuid või üksusi.

47 Seoses esmakordse vaidlusalusesse loetellu kandmisega olgu meenutatud, et puudutatud isikut või üksust kaitseb eelkõige võimalus vaidlustada siseriiklikes kohtutes sellise loetellu kandmise aluseks olnud siseriiklikud otsused, samuti vaidlustada loetellu kandmine liidu kohtutes.

48 Rahaliste vahendite külmutamist käsitlevate hilisemate otsuste puhul kaitseb puudutatud isikut või üksust muu hulgas võimalus esitada nende otsuste peale hagi liidu kohtule. Liidu kohus on eelkõige kohustatud esiteks kontrollima, kas on täidetud ELTL artiklis 296 sätestatud põhjendamiskohustus ning kas põhjendused, millele on tuginetud, on piisavalt täpsed ja konkreetsed, ning teiseks kontrollima, kas need põhjendused on tõendatud (vt analoogia alusel kohtuotsused, 18.7.2013, komisjon jt *vs*. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punktid 118 ja 119, ning 28.11.2013, nõukogu *vs*. Fulmen ja Mahmoudian, C-280/12 P, EU:C:2013:775, punkt 64).

49 Selles kontekstis olgu täpsustatud, et puudutatud isik või üksus võib tema vaidlusalusesse loetellu jätmise peale esitatud hagi raames vaidlustada kõik andmed, mida nõukogu kasutas tõendamiseks, et on jätkuvalt oht, et see isik või üksus osaleb terroristlikus tegevuses, olenemata sellest, kas need andmed on pärit pädeva asutuse tehtud siseriiklikust otsusest või muust allikast. Vaidlustamise korral tuleb nõukogul tõendada väidetud faktiliste asjaolude paikapidavust ja liidu kohtul kontrollida nende sisulist õigsust (vt analoogia alusel kohtuotsused, 18.7.2013, komisjon jt *vs*. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punktid 121 ja 124, ning 28.11.2013, nõukogu *vs*. Fulmen ja Mahmoudian, C-280/12 P, EU:C:2013:775, punktid 66 ja 69).

50 Sellest järeldub, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta otsustas, et nõukogu rikkus ühise seisukoha 2001/931 artiklit 1, kui ta tugines vaidlusaluste aktide kohta käivates põhjendustes andmetele, mis olid pärit muust allikast kui pädevate asutuste tehtud siseriiklikud otsused.

51 Teiseks, mis puudutab Üldkohtu tuvastatud põhjendamiskohustuse rikkumist, siis olgu meenutatud, et Üldkohtu hinnang selle kohta, kas põhjendus on piisav või mitte, on apellatsiooniastmes allutatud Euroopa Kohtu kontrollile (vt kohtuotsus, 18.7.2013, komisjon jt *vs*. Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P ja C-595/10 P, EU:C:2013:518, punkt 140 ja seal viidatud kohtupraktika).

52 Käesoleval juhul nähtub eeskätt vaidlustatud kohtuotsuse punktist 141, et põhjendamiskohustuse rikkumise tuvastamisel lähtus Üldkohus üksnes sellest, et vaidlusaluste aktide kohta käivates põhjendustes ei ole seoses loeteluga terroriaktidest, mida Hamas on alates 2005. aastast väidetavalt toime pannud, viidatud pädevate asutuste siseriiklikele otsustele. Põhjendamiskohustuse rikkumise tuvastamine Üldkohtu poolt tuleneb seega otseselt ühise seisukoha 2001/931 artikli 1 rikkumise tuvastamisest, mille puhul on kindlaks tehtud õigusnormi rikkumine.

53 Sellest järeldub, et Üldkohtu poolne õigusnormi rikkumine artikli 1 tõlgendamisel tähendab õigusnormi rikkumist ka tuvastamisel, et nõukogu on rikkunud põhjendamiskohustust.

54 Seega tuleb nõustuda apellatsioonkaebuse esimese väite teise osaga, mistõttu tuleb vaidlustatud kohtuotsus selle alusel tervikuna tühistada, ilma et oleks vaja otsustada apellatsioonkaebuse teise ja kolmanda väite üle.

Hagimenetlus Üldkohtus

55 Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 61 esimese lõigu kohaselt võib Euroopa Kohus Üldkohtu otsuse tühistamise korral ise teha asja suhtes lõpliku kohtuotsuse, kui menetlusstaadium lubab, või suunata asja tagasi Üldkohtusse otsustamiseks.

56 Kuna Üldkohus tegi otsuse ainult neljanda ja kuuenda väite kohta seoses Hamasi nõudega tühistada 2011. aasta juulikuust 2014. aasta juulikuuni vastu võetud nõukogu aktid ning Üldkohtus esitatud ülejäänud väidetes tõstatatakse osaliselt faktiliste asjaolude hindamise küsimused, siis on Euroopa Kohus seisukohal, et kohtuasja menetlusstaadium ei võimalda hagi kohta otsust teha ja kohtuasi tuleb suunata tagasi Üldkohtusse ning kohtukulude kandmine tuleb otsustada edaspidi.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **Tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 17. detsembri 2014. aasta otsus Hamas *vs*. nõukogu (T-400/10, EU:T:2014:1095).**

2. **Suunata kohtuasi tagasi Euroopa Liidu Üldkohtusse.**

3. **Otsustada kohtukulude kandmine edaspidi.**

Allkirjad